

С.Ж.АСФЕНДИЯРОВ АТЫНДАҒЫ
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА
УНИВЕРСИТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
МЕДИЦИНСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ С.Д.
АСФЕНДИЯРОВА

Балалардың уақытша және тұрақты тістерін жұлу ерекшеліктері.

Группа: 12-002-01
Курс: 4
Факультет: стоматология
Орындаған: Қазезқанов Е.
Қабылдаған: Гайсина Д.К.

Алматы 2016

Жоспар:

I.Кіріспе

II.Балалардың уақытша және тұрақты тістерін жұлу көрсеткіштері

III.Қарсы көрсеткіштері

IV. Уақытша тістерді жұлу алгоритмі

V. Жұлу техникасы,қолданылатын құралдар

Кіріспе

Балалар стоматологиясында тіс жұлу операциясы кең таралған стоматологиялық араласуға жатады. Профессор Т.Ф. Виноградова өзінің монографиясында “Баланың ауыз қуысында емге келмейтін тісті мүлдем қалдыруға болмайды” деген. Осы сөзге орай “Тіс жұлу көрсеткіштері қандай?” деген сұрақ туындайды. Ол үшін міндетті түрде : тістердің шығу уақытын, түбірінің қалыптасу уақытын, түбірінің сорылу мерзімін, пульпит, периодонтит, периостит, остеомиелит сияқты одонтогенді аурулардың ағымы мен емін білуіміз қажет.

Тістердің шығу уақыты

Наименование зуба	Запись по формуле ВОЗ		Сроки прорезывания, в мес.	Начало рассасывания корней, годы	Сроки выпадения, годы
	Верхние	Нижние			
Центральные резцы	Верхние	51, 61	6 – 8	4 – 5	6 – 7
	Нижние	71, 81			
Боковые резцы	Верхние	52, 62	8 – 12	4 – 5	7 – 8
	Нижние	72, 82			
Клыки	Верхние	53, 63	16 – 20	8 – 9	10 – 12
	Нижние	73, 83			
Моляры первые	Верхние	54, 64	12 – 16	6 – 7	9 – 11
	Нижние	74, 84			
Моляры вторые	Верхние	55, 65	20 – 30	7 – 8	10 – 12
	Нижние	75, 85			

Наименование зуба	Запись по формуле ВОЗ		Окончание формирования эмали, годы	Сроки прорезывания, годы	Сроки формирования корней, годы
	Верхние	Нижние			
Центральные резцы	Верхние	11, 21	4 – 5	6 – 8	10
	Нижние	31, 41			
Боковые резцы	Верхние	12, 22	4 – 5	8 – 9	10
	Нижние	32, 42			
Клыки	Верхние	13, 23	6 – 7	10 – 11	13
	Нижние	33, 43			
Премоляры первые	Верхние	14, 24	5 – 6	9 – 10	12
	Нижние	34, 44			
Премоляры вторые	Верхние	15, 25	6 – 7	11 – 12	12
	Нижние	35, 45			
Моляры первые	Верхние	16, 26	2 – 3	6	10
	Нижние	36, 46			
Моляры вторые	Верхние	17, 27	7 – 8	12 – 13	15
	Нижние	37, 47			
Моляры третьи	Верхние	18, 28	18 – 20	18 – 25	До 30
	Нижние	38, 48			

Тістердің сорылу түрлері

- Вертикальды бағытта түбірдің біркелкі сорылуы
- Тұрақты тіс фолликуласына байланысты бір түбірдің сорылуы
- Түбірлердің бифуркация аймағында сорылуы

Балалардың тістем түріне байланысты, тістерді жұлу көрсеткіштері (III период)

I. Уақытша тістем кезінде 6 жасқа дейін

- емізуге кедергі келтіретін туа пайда болған тістер
- жедел одонтогенді аурулар (іріңді периостит, остеомиелит, абцесс, флегмона, лимфаденит)
- дұрыс емделмеген созылмалы гранулденген периодонтит
- Жартысынан көп бөлігі сорылып, 2,3 дәрежелі қозғалмалы тіс болса
- Тістер дистопиямен шығып, ауыз қуысын жарақаттайтын болса
- сорылған тістің сауыт бөлігі сынса

II. Аралас тістем кезінде (6-11)

- жедел одонтогенді аурулар кезінде , егер тіс түбірінің жартысынан көбі сорылған болса және тіс консервативті емге келмейтін болса
- жақтың жедел не созылмалы остеомиелиті кезінде
- созылмалы периодонтиттің дұрыс емделмеуі кезінде

- Тұрақты тіс шығып уақытша тіс орнында тұрса
- уақытша тіс уақытында сорылмай тұрақты тістің шығуына кедергі келтірсе
- жақ сынғанда сыну сызығында жатса

III. Тұрақты тістем 11-15 жас

- Одонтогенді жедел остеомиелит кезінде
- консервативті не хирургиялық жолмен емдеуге келмейтін созылмалы гранулденген және гранулематозды периодонтит болса
- 15 жасқа дейін сақталған уақытша тіс болса
- жақтың сыну сызығында орналасқан ,сынық қалдықтарының репозициясына кедергі келтіретін сау тістер
- тіс түбір ұшында қандай да бір созылмалы қабыну үрдісі кезінде
- ортодонтық көрсеткіштер бойынша
- түбірі протездеуге келмейтіндей сауыт бөлігі сынса

Қарсы көрсеткіштер

Уақытша және тұрақты тістерді жұлуға қарсы көрсеткіштер әдетте қатыстық болып келеді.

- жүрек – қантамырлар ауруларының(стенокардия, аритмия, ревматизм, эндокардит,миокардит);
- бүйрек аурулары (гранулонефрит, бүйрек жеткіліксіздігі)
- жедел инфекциялық аурулар (дифтерия, скарлатина, қызамық,қызылша)
- қан аурулары (лейкоз, гемофилия, тромбоцитопения)
- ОЖЖ аурулары(менингит, энцефалит)
- өршу кезіндегі психикалық аурулар(эпилепсия, шизофрения)
- ауыз қуысының шырышты қабатының қабыну аурулары (гингивит,стоматит)
- тістер қатерлік ісік бойында(**абсолютті көрсеткіш**) немесе сүйектік гемангиомада орналасса(стационар)
- тыныс алу жолдарының жедел аурулары(тұмау, бронхит, пневмония)

Тіс жұлу операясына қойылатын талаптар

1. Жақ-бет аймағының және тістердің анатомо-топографиялық құрлымын білу;
2. Тіс жұлу әдістемесін және техникасын меңгеру;
3. Ауруды және ауыз қуысын ұқыпты қарау: науқастын ауырған және қосымша ауруларын, аллергологиялық анамнезін анықтау, жұлынатын тістің жағдайын білу, аспаптарды әзірлеу
4. Ауруды операцияға дайындау: сөзбен немесе дәрі дәрмекпен тыныштандыру, аузын стерильді дымқыл тампонмен ас қалдықтарынан тазалау, кейін антисептикалық ертіндімен шаю;
5. Асептика ережелерін сақтау
6. Операциялық аймақ жақсы жарықталынған болуы тиіс
7. Тістің толық жұлынып, ұяшығының қан ұйығына толуына тексеру
8. Ауруды қайтарар алдында оның бас айналып, көзі қарауытып отырмағаның немесе басқада ынғайсыз жағдайлардың жоғын аңықтау, ақыл кенес беру

**Уақытша тістерді жұлу үшін
мөлшері кіші
қысқыштар қолданылады**

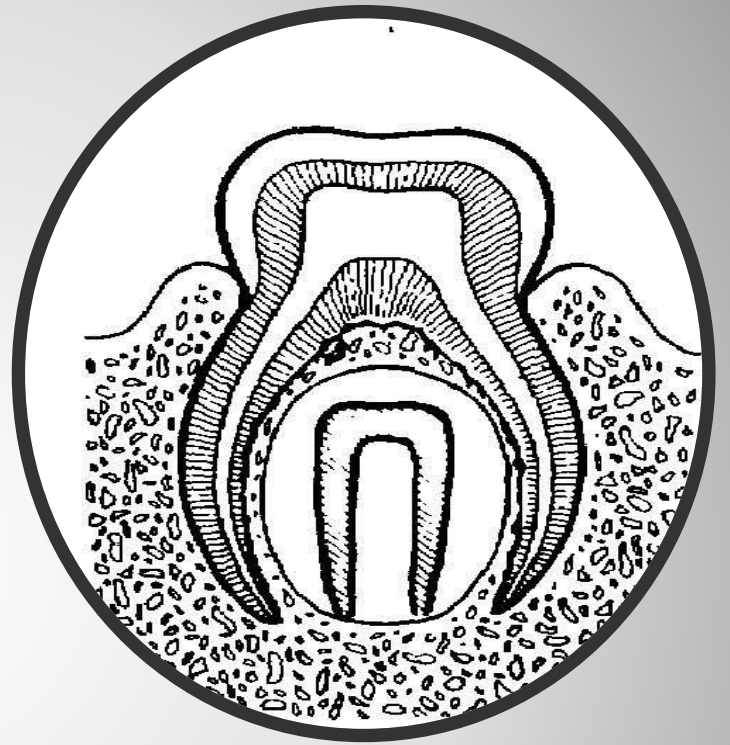
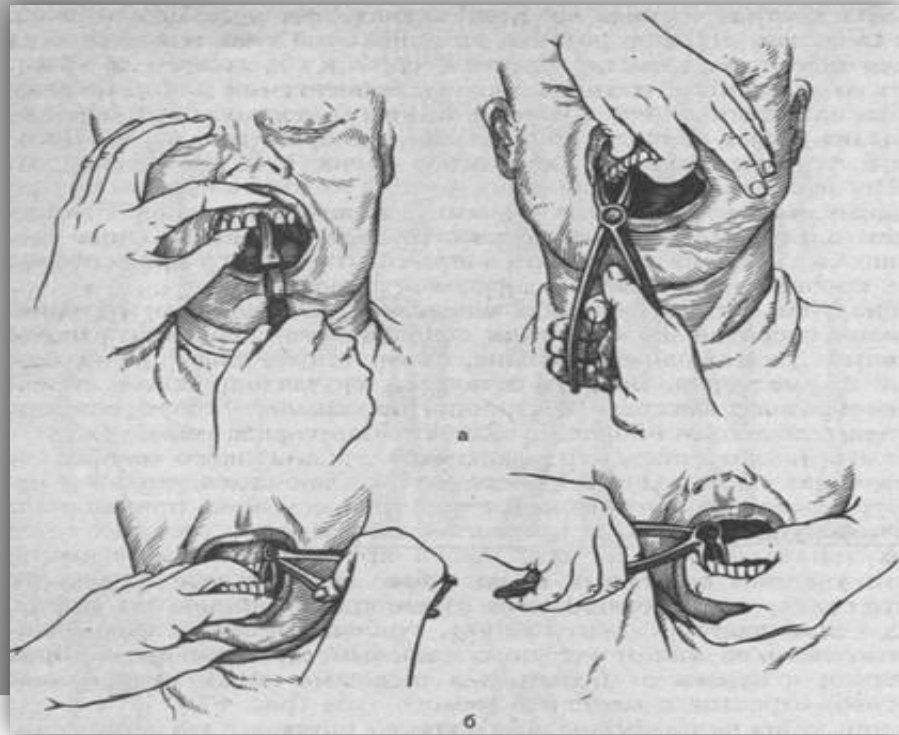
Уақытша тістерді жұлу алгоритмі

1. Айналымды байламды бұзбай, қысқышты енгіземіз
2. Қысқыштың ұрттарын тіс мойынының деңгейіне дейін қызылиектен сәл төмен жылжытамыз. Егер одан төменірек жылжытатын болсақ тұрақты тіс бастамасын зақымдауымыз мүмкін.
3. Қысқышты дұрыс енгізіп бекіткеннен кейін байыппен, ұқыптылықпен бекітеміз.
4. Тістің анатомиялық ерекшелігіне байланыс ротация, люксация әдістерін жүргіземіз. Бұл әдістер тіс түбірі альвеоладан ажырағанша орындалады.
5. Тракция. Тісті ұяшықтан шығару. Қарама қарсы тісті зақымдап алмау керек
6. Кюретаж жасалмайды, уақытша тістерді жұлғанда сорылған не сынғанын ажырату қиын сондықтан егер түбірдің аз бөлігі сынатын болса оны алудың қажеті жоқ
7. Кейбір әдебиеттерде Супиев және Колесовалардың кітабында дәкелік тампонды тістетуге болмайды делінген. Біріншіден аспирацияның алдын алса, екіншіден қан ұйындысын ұяшықтан сорып алады.

Тіс жұлғу кезіндегі науқас пен дәрігердің орналасуы

Үстіңгі тістерді жұлған кезде науқас биік креслода басын шалқайтып отырады. Жұлатын тіс дәрігердің иық деңгейінде болу керек. Сол жақтың тісін жұлғанда науқастың басын дәрігерге қарай, ал оң жақтың тісін жұлғанда әрі қарай бұрылады.

Төменгі жақтың тістерін жұлғанда креслоны шынтақ деңгейіне дейін төмендетеді. Науқастың басы тік орналасады. Төменгі күрек, сол жақ кіші, үлкен азу тістерін жұлғанда дәрігер қарсы алдында, оң жағында тұрады. Ал оң жақтың сүйір, кіші және үлкен азу тістерін жұлғанда ол сол қолымен науқастың басын құша оң жағында немесе арт жағында тұрады. Тіс жұлғу қиын болатын болса науқасты жатқызады.

***Тіс жұлуда қолданылатын
құралдар***

негізгі

**қосым
ша**

Негізгі аспаптарға, тіс жұлуға арналған қысқыштар жатады

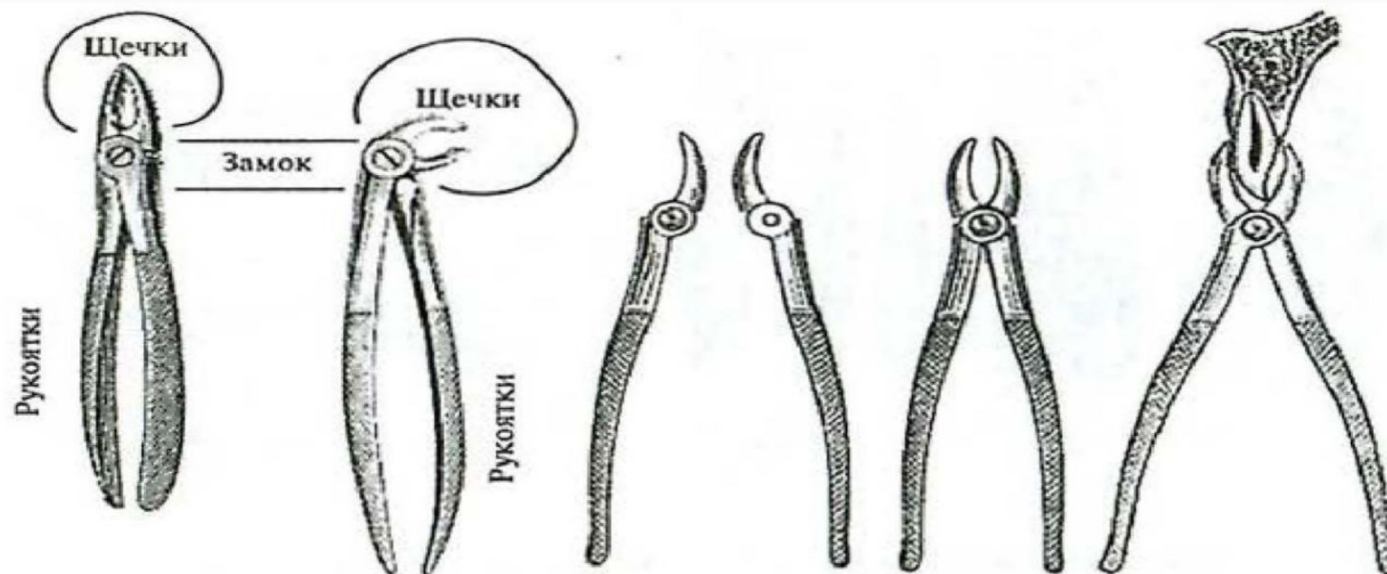

Рис. 7.8. Устройство щипцов для удаления зубов

Бұрыш белгісі
қай сүйектің
тістерін жұлуға
болатының
анықтайды.

Қай жақ
сүйегінде
және қандай
тістерді
жұлуға
арналғаның
анықтауда әр
қысқыштын
төрт белгісі
болады.

Сабының иілу
белгісі. Қай
тіске
арналғанын
көрсетеді.

Ұртарының
жұмылу белгісі.
Тістің немесе тіс
түбірін жұлуға
арналғаның
көрсетеді

Істіктердің
орналасуына
байланысты
белгісі.

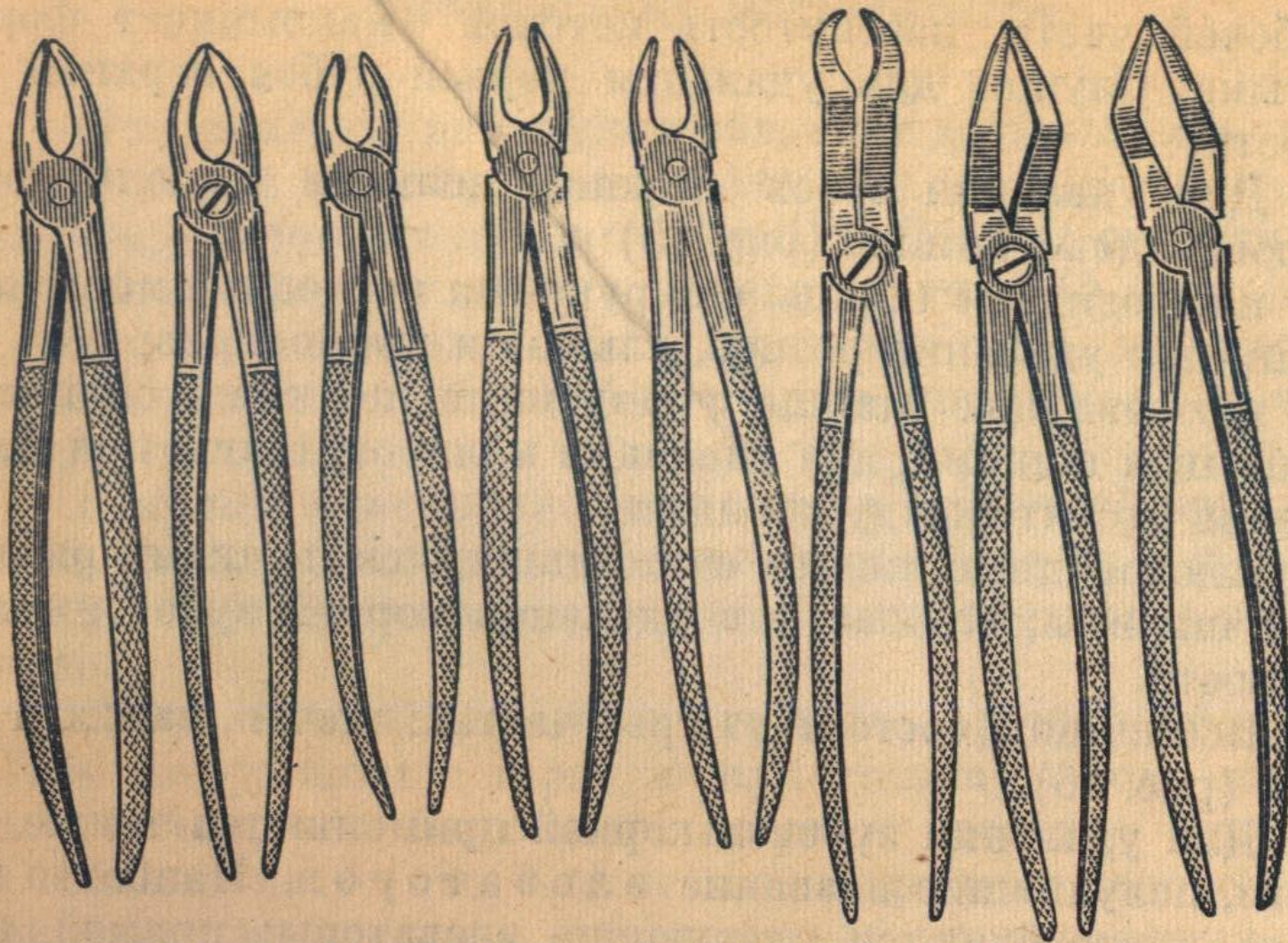

Рис. 14. Набор щипцов для удаления зубов на верхней челюсти.

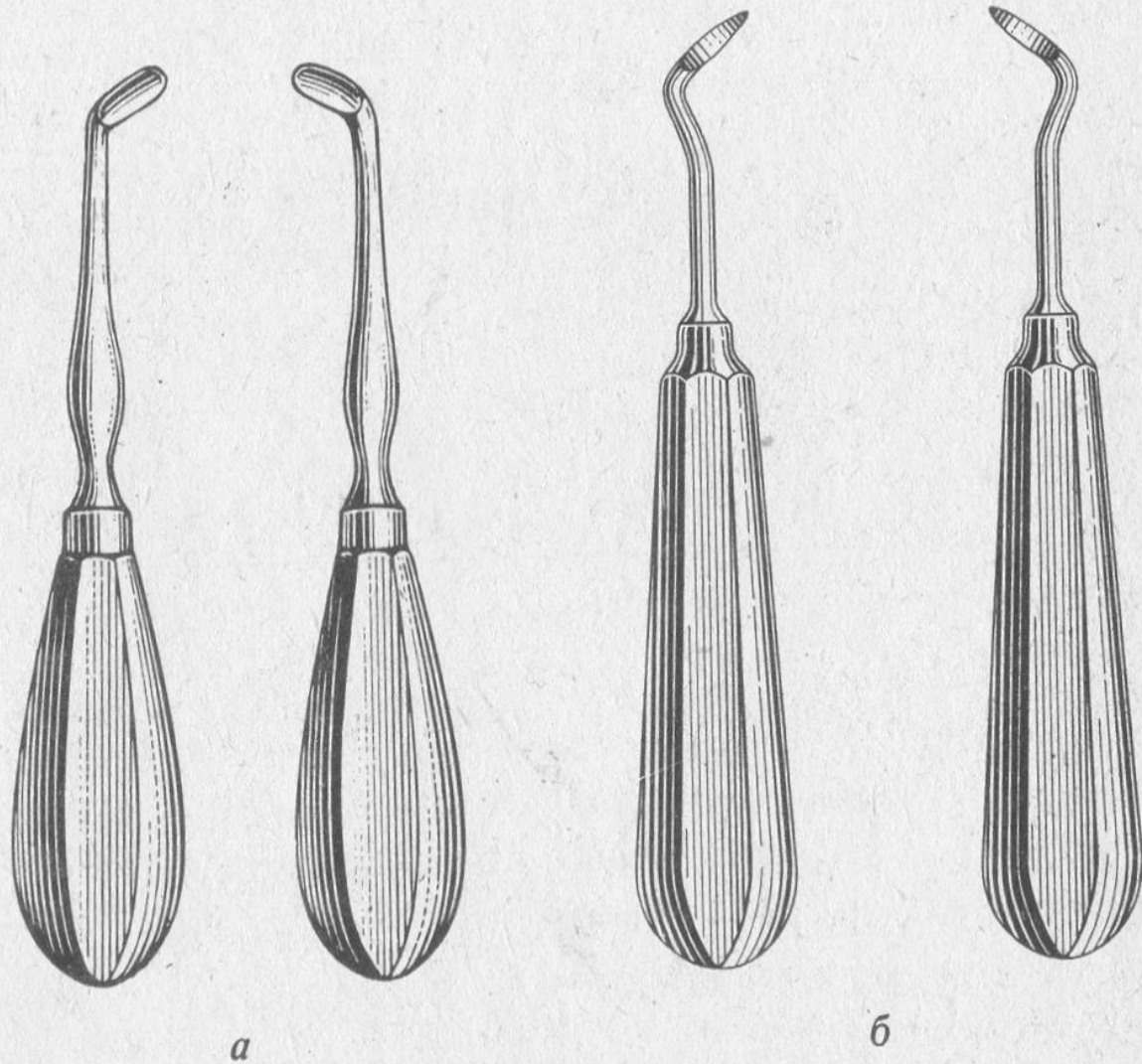

Рис. 46. Элеваторы, изогнутые под углом, для удаления корней нижних зубов.
a — широкая; *б* — узкая рабочая часть.

Қорытын ды

Европалық концепцияға сай 18 жасқа дейін сүт тістерді жұлмай сау қалпында сақтауымыз керек. Сондықтан да сол шараны жүзеге асыру үшін өз отбасымыздан бастап ауыз қуысының гигиенасын дұрыс сақтауды қадағалауымыз керек. Сонда біз Европалық элитті деңгейде өз денсаулығымызға мән беретін боламыз

**НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАҚМЕТ!!!**

Пайдаланылган әдебиеттер:

- 1. <http://www.pptcloud.ru/>***
- 2. Колычев Н.М., Госманов Р.Г.,
Микробиология и иммунология: учебник для
вузов - 3-е издание. – М.: Колос, 2005. – 432 с.***
- 3. Микробиология: Учебник дл вузов / О.Д.
Сидоренко, Е.Г.Борисенко, А.А.Ванькова, Л.
И.Войнова. – М.: Инфа_М, 2005. – 287 с.***
- 4. Терапевтические стоматология 101 стр.***
- 5. <http://www.dezstom.com/Ssi/Index.html>***